8 ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2737 — ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ — 1331 ՄԷՏԷՐ 12 — 1913 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 7 — 20

JOURNAL ARMÉNIEN
MANZOUME-I-EFKIAR
54, Grand' Rue de la S. Porte, 54
Constantinople
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒՄ ԱՄԷՆ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Կ. ՊՕԼԻՍ ՊԱՊԻՐ ԱԼԻ ՀԱՍՏԷՒԱՆ, ԹԻՒ 54
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆՍ ՈՒՂՂՈՒԱԾ ԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԵՏ ՁԵՆ ՏՐՈՒԻԸ

Մանկական Էֆքեար

ԱԶԱՏԱՊԱՆ ԱՆԿԱԽ ՕՐԹԱՆ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

منظومهٔ افكار ارمنجه يومى غزته
صاحب امتياز اوحانس قزند
اداره خانه‌سى باب عالى جادهسنده نومرو ٥٤

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	ԿԱՆԽԻԿ	ՏԱՐԿՆ.	ՎԵՑԱՄՍ.	ԵՐՄՍ.
Պոլսոյ համար		80 Ղրշ.	45	25 Ղրշ.
Դաւառներու համար		80 »	45	25 »
Արտասահմանի »		25 Ֆր.	14	8 Ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղրշ., մէկ աւելի դուելիք ծանուցմանց համար
ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԳԱՅՄԱՆՆԵՐ

10 ՓԱՐԱ — ❋ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ ❋ — 10 ՓԱՐԱ

ԴԱՌՆԱՆՔ ՄԵՐ ՄԵՌԵԼՆԵՐՈՒՆ

ՏԷՐՈՒԹԵԱՆՑ ԿՈՂՄԷ ՄԷՋ ԲԵՐՈՒԱԾ ԶՈՒՐԸ

Այսօր Մեռելոց է։ Եւ Հայը մանաւորապէս պէտք ունի ամուր քոնելու այս ուրախ։ Չկայ տուն մը, հայ օճախ մը, ուր սուգի յիշատակ մը չմնայ այսօր։ Բնական մտով վախճանողներուն յիշատակէն զատ, և անկէց ալ աւելի տխուր, ալ աւելի վս

ցած և Զոր. Ատուլլան փաշայի հրամանատարութեան տակ, հարաւէն դէպի հիւսիս, Էսքրնէյէն Գրդ Բիլիսէ երկարող ճակատին ուղղութեամբ կը բարձրանար։

Անկախած Ատուլլան փաշայի և Մուխթար փաշային միջև հաղորդակցութիւն կար։ Վերջինը հոկտ. 20է առաւօտները, Գրդ Բիլիսէէն 12 քիլոմէթր դէպի հիւսիս արեւմուտք գտնուած Բէթրայի կողմը Պուլկար ոյժի մը ներկայութիւնը նկատած էր։ Թուրք երկու զօրավարները կարծեցին թէ հոն կը գտնուէր Էսքրնէյէն պաշարելով զրաղող բանակին մէկ ձախ թեւը։ Մուխթար փաշա պիտի յարձակէր անոր վրայ և միւս կողմէն Ատուլլան փաշա օգնութեան պիտի գար և շրջապատողական մեծ յարձակում մը պիտի կատարէր։

Բայց յանկարծ երկու կայծակնային հարուածներ տեղի ունեցան։

1. Ատուլլան փաշա, որ Զէյթօ-Լուի (Էսքրնէյի և Գրդ Բիլիսէի ճիշտ մէջտեղը գտնուող գիւղ մը) հարաւային կողմէն դէպի հիւսիս կը բարձրանար, կատաղի կերպով յարձակում կրեց Քութինչիի (Ա. զօրաբանակ) յառաջապահին կողմէ։

2. Մահմուտ Մուխթար որ գտնած էր Բէթրայի մէջ գտնուող պուլկարական ոյժի մը վրայ, հոն կը գտնէր ոչ թէ Ա. զօրաբանակին մէկ թեւը, այլ Գ. զօրաբանակին յառաջապահը։ Վերջինը կատաղի թափով դուրս կը խուժէր լեռներէն, որոնք անքան լաւ ծածկած էին իր ներկայութիւնը, և թափառի նման առաջ կը մղուէր...

Երրորդ զօրաբանակը։

Մինչև այդ ճակատագրական րոպէն, Թուրք զօրավարները համոզուած էին թէ Գ. զօրաբանակը Գրդ Բիլիսէէն 120 քիլոմէթր հեռու, Էսքրնէյի արեւմտեան կողմէն դէպի հարաւ կը քալէր, և ուր գժուարութիւններու կը բախէր Մարիցայէն և Արտայէն և յետոյ կրկին Մարիցայէն անցնելու համար։

Թուրքերը համոզուած էին թէ ճշմարիտ զօրաքանակ մը անկարելի էր որ կարենար անցնիլ Գրդ Բիլիսէէն հիւսիս, պուլկարներուն համանգալուին երկսայնքին վրայ գտնուող լեռներէն։ Ամբակ դասալուն դարձած կարծիք մը էր, որու չուրջ ոչ ոք կը վիճէր։ Հիւսիսային կողմէ բոլորովին ապահով կը զգային Թուրքերը։ Այն անգը դասարկ և կերպով մը չէղծացուած զօտի կը համարուէր։ Մահմուտ Մուխթար փաշա թեթեւ պտոյտ Գրդ Բիլիսէէն դուրս հանած էր իր ոյժերու մեծագոյն մասը։ Ատուլլան և Մուխթար փաշաները իրաւունքով կը յուսային եռանկիւնի մը մէջ ապրփակել և Էսքրնէյի ամրութեանց վրայ նետել այն Պուլկար ոյժերը, որոնց հետ պակաս էին բաղխիլ։ Եւ այսպէս հոկտ. 23ին Մուխթար փաշան բազմաթիւ ընդհարումներէ վերջ, մեծ խորամանկութեամբ մը կ'ուզէր դիւերային յարձակում մը կատարել Բէթրայի մէջ գտնուող Պուլկար բանակին վրայ։

Յարձակումը ձախող էր։ Տիմիթրիէֆի բանակը, որ Սիրանեա–Տաղի արգելքներէն ապաւելու համար հակայական ճիգեր թափած էր, այդ ամրողջ Գ. զօրաքանակը, յաղթանակի, վրէժի և կոտորելու ծարաւէն անյագ, նոր խուժած էր դէպի այդ կողմը։

Թուրքերը հաղիւ թէ սկսած էին շարժիլ, յանկարծ ռուսերու տարափ մը առնլս գտնուեցան, ալուլեցան և սուրներով հալածուեցան։

Երկու զորաբաժիններ փախուստի մատնուած, իրենց զէնքերը, թնդանօթները լքելով ցիր ու ցան կը փախչէին Պուլկարներուն առջեւէն, որոնք ետանց կարեկցութեան կը դարձէին անհեր հոտանաներ ալ ձակելով։

Ապէրն Գրդ Բիլիսէի կայարանին մէջ փախստականներու խումբեր կը տիրանային վագրաշրջիներու, իրենց սեփական հրամաններուն տակ կը կազմին կառամուխ ներ որոնք լիւլոդի կը սուրային։ Ճամբաները լեցուն էին խեղկորոց մարդոցմով, որոնք ալեւոր զինուորներ չէին։

Հոկտ. 24ի արշալոյսին, Մահմուտ Մուխթար փաշայի կացութիւնը դրդէն յուսահատական էր։ իր զինուորները ցրուած էին և պուլկար Գ. Զօրաքանակը միեւնոյն ժամանակ բոլոր կիրճերէն դուրս կը խուժէր, լեռներու բոլոր կատարները կը ծածկէր և դէպի արեւելք, իր գունդերը կը թափէին դէպի թերդաքալաքը։ Եւ այդ ժամանակ էր որ Լողենկրաբ հրամանատարին հասաւ Զէյթօ Լուի աղէտին լուրը։

Օ՛, եթէ Ատուլլան փաշա, լաթիական, կարենար այդ ողբերգական րոպէին, իր բանակին գլուխը անցած եռանալ, տակաւին յոյս մը ունենալ կարելի պիտի ըլլար, բայց Ատուլլան փաշա ինք ևս վախուստի մատնուած էր։ Իր զինուորները գլեանուած էին Զէյթօ–Լուի մէջ Քութինչէֆի կողմէ, ինչպէս որ նոյնին բախտին ենթարկուած էր Լոզենկրատէն դուրս ելած բանակը, Տիմիթրէֆին կողմէ։

Ամէնէն առաջ, Զէյթօ-Լուի մէջ պուլկար յառաջապահ գունդ մը, հեռացած Ա. զօրաքանակի կեդրոնէն, յանդգնութեամբ կռուի սկսած էր և քիչ էր մնացեր որ պիտի ոչնչանար, երբ յանկարծ պուլկար շրջանները կ'բակէին պայթիլ և Սլաւ զինուորներու կատաղի քաջութիւնը մերկացուած սուրներ յոգնցնելով փախուստի կը մատնէր թշնամին։ Ամէն ինչ կորսուած էր։ Մահմուտ Մուխթար և Ատուլլան փաշաներու զօրաքանակները այլեւս լոկ հետապատ, արիւնոտուած մարմնոյ մը էին դժբախտներու, որոնք բրնոց կեանքը փրկելու վրայ միայն կը մտածէին այլեւս։ Դրդ Բիլիսէի հրամանատարը այլեւս ո և է պաշտպանողական միջոց չունէր, առանց զինուորի մնացած էր իր բանակը, որ այնքան զուարթօրէն դուրս ելած էր, այլեւս չէր վերադարձած, որովհետեւ պուլկարները զանոնք թաւալգլոր քշած, հրմշտկած էին իրենց առջեւէն։

Եթէ Մահմուտ Մուխթար փաշա չէր ուզեր յաղթականներուն ձեռքը իյնալ, պէտք էր որ խոյս տար, ինչ որ չուշացաւ ընելէ զոհելով իր բոլոր գոյքերը, ծարաները, իր բոլոր թնդանօթները, լքելով ամէն ինչ...

Երբ Պուլկար Ա. զօրաքանակի ապաւակոյրը իմացաւ թէ Պուլկար Գ. զօրաքանակը Գրդ Բիլիսէ մնած էր, ապշահար մնաց։ Յաղթութիւնը նախատեսած էին, բայց այդքան յանկարծական չէին կարծեր զայն։ Ինչպէս կ'ըլլայ որ բերդաքաղաք մը պաշարուած երկու մեծ ամրոցներով, հրետանիներով և բազմաթիւ պահեստներով, կարելի կ'ըլլայ գրաւել այդքան յեղակարծօրէն։ Իրապէս այդպէս եղաւ որովհետեւ անոր հրամանատարը ուղած էր գիշերային յարձակումով «մանեօվր» կատարել և իր պահակազօրքը ղրկած էր որ ոչնչանար թոյ դաշտին վրայ, քանակի մը կողմէ որուն ոչ ծայրը գիտէր ոչ ալ վերջը։

Ահա, իր ընդհանուր գիծերով, Դրդ Բիլիսէի անկման պատմութիւնը։ Ինչպէս կ'ըլլայ որ ոչ ոք բան մը չգիտեր այդ մասին, պատճառը այն է որ պարտուողները ընդհանրապէս նուազ հակամէտ են իրենց պարտութեանց մանրամասնութիւնները տալու։ Եւ միւս կողմէ, Պուլկարները երկար ժամանակ աշխատեցան տեսակ մը առաջամութեան,

ԹՐՔԱՀԱՅՈՑ ՌԻՍՈՒՅՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

ՌԻՍՈՒՅՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ. — ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՁԵՌՆԱՐԿՆԵՐ ՈՐՈՆՔ ԱՊԱՐԳԻՒՆ ԱՆՑԱԾ ԵՆ. — ՆՈՐ ՔԱՅԼ ՄԸ, — ՆՈՐ ԾՐԱԳԻՐ-ԿԱՆՈՆԱԳԻՐԸ, — ՅԱՌԱՋԻԿՍՑ ՇԱԲԹՈՒԱՑ ԺՈՂՈՎԸ

Մենք չէ՛ որ պիտի մտնենք Ուսուցչական Միութեան մը կարեւորութիւնը և ոչ ալ նոր բան մը բան պիտի ըլլանք անոր անհրաժեշտութիւնը չեշտելով։

Ուսուցչական Միութիւնը անհրաժեշտ է ոյժ բաղմաթիւ տեսակէտներով, և այդ տեսակէտները նուազ արժէքով չեն ներկայանար։ Քաղաքակրթական կեանքի ամէնէն հիմնական պահանջներէն մէկն է ան, որուն միջոցաւ կրնայ նոր ոգի, նոր շունչ ստանալ ու նոր թափ առնել ցեղի մը կենսական, իմաստ...կան, բարոյական ու նոյն իսկ նիւթական կեանքը։

Դժբախտաբար Թրքահայերս դեռ չուսեցանք մեր Ուսուցչաց Միութիւնը, հակառակ որ Ռուսահայերը չատ առելի կանուխ իրականացուցած են այդ պահանջը և ասով կրցած են օրինակ հանդիսանալ իրենց արեւմտակիցներուն։

Ինչպէս ամէն անյեռաձգելի ձեռնարկներու անյաջողութիւնը, նոյնպէս Ուսուցչական Միութեան մը ձեռնարկին ի կատար չբերուիլը սոսկալի ենք չ'ունենալ հին բէժիմին վերադրելով թերութիւնը։ Եւ սակայն զէթ այս խնդրոյն մէջ հին բէժիմը պէտք չէ որ խանգնէ, որովհետեւ ներկայ բէժիմին իսկ չի կրցանք իրականացնել մեր այդ կենսական հարցը։

Ուսուցչական Միութիւնը ոչ միայն իսէալական, դաստիարակական ձեռնարկ մըն է։ այլ և հարի խնդիր մը։ Հեռեւաբար զարմանալի է որ ցարդ անոր չուրջը չերցան համախմբուիլ մեր ուսուցիչներն ու ուսուցչուհիները։

Սահմանադրութեան վերյիշատարարութենէն ասդին, հարկ է ըսել, միութիւններ, ակումբներ, կազմեցին զրաբարները, բանուորները, մինչեւ իսկ կառապաններն ու հարիսները, բայց մեր մասնաւորական կեանքի ներկայացուցիչը, ուսուցչութիւնը չունեցաւ իր միութիւնը։

Եղան, ճիշդ է, մէկ երկու ձեռնարկներ, թէ՛ հոս՝ Պոլիս և թէ՛ դաւառները։ Բայց ամէնքն ալ մնացին անկատար, ամէնքն ալ գրեթէ կէս ճամբէն վիժեցան ու չթողուցին ոչ մէկ դրական արդիւնք։

Բանի մը անգամներ Պոլիսի մէջ եղան ժողովներ, վիճաբանութիւններ, ծրագրի խմբագրութիւններ ու դիտողութիւններ, գրեթէ ամէն վաքանցի մէջտեղ եղաւ միութեան գաղափարը, ուստահայ Ուսուցչական Միութեան կանոնագիրը արեւմտեան հայերէնի դարձնելու և Պոլիսի միջավայրին պատշաճեցնելու։ Չանքեր եղան։ բայց այդ բոլորը մնացին անպատի զողանչ։

Գ. տարի մը աւելի դրական քայլ առաւ։ Արեւելեան հայ նահանգներէն մէկ երկուքը ունեցան իրենց Ուսուցչական Միութեան ձեռնարկները, նոյնը ըլլաւ նաեւ Իզմիրի նահանգի ուսուցչութիւնը, մասնաւորապէս Աւտաքաղար։ Այս վերջին քաղաքին մէջ երկսեռ ուսուցչութիւնը —70 է աւելի— անխնայ միաբանութիւնով մը կը խմբուի, կը մշակէ Ուսուցչ. Միութեան կանոնագիրը, սակայն չափէն աւելի աղատ ու անկաշկանդ սկզբունքներով տոգորուած այդ կանոնագիրը կը մեծուի վաստակուելէ նախ Իզմիրի և ապա կեդրոնի Ուսումնական Խորհուրդէն, ու այդպիսով գործը կը մնայ անկատար։

Վերջին դարոցական արձակուրդի օրերուն Ուսուցչական Միութեան ձեռնարկը կը կրկնուի Պոլիսի մէջ։

Այս անգամ նախնական խորհուրդաֆ-մութիւնն մէջ պահել այս կեղծիկ արդիւնքին պատասխանատուութեան գաղափարը։ Իրենց պաշտօնական հրատարակութիւնները երբէք չխօսեցան Բէթրայի և Զէյթօ-Լուի պատերազմներու մասին, ուր սակայն Պուլկարական արիւնը յորդառատ հոսեցաւ։

Շատ անգամներ Պուլկար զինուորականները ուրիշներու առջեւ այնպէս կը ձեւացնէին թէ Դրդ-Բիլիսէն յարձակումով գրաւուած է։ Պուլկարներու բնաւորութիւնն է մէյ մը ծածկել ամէն բան, և ամէնէ դատ անոնք պարտաւորուած էին շարունակել էսքրնէի պաշարումը, անոնք թերեւս կը մտածէին թէ աւելի շահաւոր էր իրենց համար անմիջապէս ճշմարտութիւնը չյայտնել և լոյս չտրել պատերազմին այդ իրողութեանց վրայ։ Տարօրինակը այն էր որ Էսքրնէի առջեւ պաշարման մասնակցող Սերպ զօրաբաժինին սպաները չէին լսեր նոյն իսկ անունները Զէյթ.-Լուի ու Բէթրայի ուր երկու ճակատամարտներ մղուեցան բացարձակ մթութեան մէջ։

Եւ այդ մեծ դաղտնապահութեան շնորհիւ էր որ Պուլկարները յաջողեցան իրենց Գ. Զօրաքանակը կեդրոնացնել Դրդ Բիլիսէի հիւսիսային կողմը և կրցան Մահմուտ Մուխթար փաշայի զինուորները պահելէն դուրս քաշել ու ցրուել զանոնք, շնորհիւ այս գաղտնապահութեան անոնք յաջողեցան պատերազմի սկզբէն դրաւել այն ամրացուած քաղաքը, որ թէեւ Էսքրնէի չափ զօրաւոր չէր, բայց կռնար երկար ժամանակ պաշարանալ, արդեւք հանդիսանալ Պուլկար յարձակողականին և անոնց մեծ կորուստներ պատճառել։

Բէթրայի և Զէյթօ Լուի ճակատամարտներէն վերջ պուլկար Ա. և Գ. զօրաքանակները միանալով քալեցին դէպի հարաւ, դէպի Լիւլէ-Պուրկաս։

ՏԷՐՈՒԹԵԱՆՑ ԾԱՆՈՒՑԱԳՐԻՆ ԲՆԱԳԻՐԸ

Բ. ԴՐԱՆ, ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ.

ԹՈՒՐՔ ԴԻՒԱՆԱԳԷՏԻ ՄԸ ՅԱՅՏԱԲԱԲՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.

ՍԶԳ՝ Ա. ՏԱՍՈՎՈՐ ՍԵՄ ԺՈՂՈՎ ԷՏԻՐՆԷԻ ՀԱՄԱՐ

ԿԱՅՍ՝ ԻՐԱՏԷՆ ԵԼԱԾ

Ամառասիկ ամրոզիական բնագիրը այն հաւաքական ծանուցագրին, զոր Տէրութիւնը ներկայացուցին Բ. Դրան.

Սաորագրողներս, Աւստրիոյ, Անգլիոյ, Ֆրանսայի, Ռուսիոյ, Գերմանիոյ և Իտալիոյ դեսպաններս, մեր կառավարութեանց անուանով արտօնուած ենք հետեւեալ ծանուցագիրը հաղորդելու օսմանեան վեհ. կայսեր արտաքին գործոց նախարարին։

Տէրութիւնները թշնամութեանց վերջակսումի առաջը առնել փափաքելով, իրենց պարտականութիւն կը համարեն օսմ. կառավարութեան ուշադրութեան յանձնել այն աղետաւոր պատասխանատուութիւնը, որ իր վրայ կը ծանրանայ երբ իրեն տրուած խորհուրդներուն հակառակելով խաղաղութեան վերահաստատման արգելք ըլլայ։ Եթէ պատերազմը երկարի մարաքաղաքի բախտն ալ խնդրոյ առարկայ ըլլալով և թերեւս թշնամութիւնները Ասիական Թուրքիոյ մէջ ալ տարածուելով առաջ դալիք պատասխանատուութիւնը Թուրքիոյ կը վերաբերի։ Այս պարագային, Տէրութիւնները չեն յուսար թէ պիտի կրնան յաջողիլ առաջը առնել այն վանդերուն, որոնցմէ զգուշանալու կը հրաւիրեն օսմ. կառավարութիւնը, և այսօրուընէ իսկ չեն ուզեր որ անոնց ենթարկուի ան։ Ամէն պարագայի տակ օսմ. կառավարութիւնը հաշտութեան կնքումէն վերջ, պատերազմին վնասները դարմանելու, Պոլսոյ մէջ իր դիրքը ամրապնդելու և իրեն ամէնէն իրական ոյժը կազմելու կոչուած ասիական ընդարձակ հողերը չենչնչելու, յառաջդիմելու և շահագործելու համար պէտք պիտի ունենայ Մեծ Տէրութեանց բարոյական և նիւթական աջակցութեան։ Այս նպատակին ձեռնարկելու և անոր իրագործման աշխատելու համար օսմ. կառավարութիւնը Մեծ Տէրութեանց բարեացակամ աջակցութեան այն ժամանակ միայն կրնայ արժանանալ, երբ օսմ. շահերը պաշտպանելու նպատակով իրեն յայտնուած սոյն խորհուրդները բարեացակամօրէն ընդունի։

Արդ, Մեծ Պետութիւնները իրենց պարտականութիւն կը համարեն հաւատարար դարձեալ խորհուրդ տալ Բ. Դրան որ էսքրնէն Պալքանեան դաշնակիցներուն ձգէ և եդեսական կղզիներու խնդիրին վերջնական կարգադրութիւնը յանձնէ իրենց։ Այս դիպուածներուն փոխարէն Մեծ Պետութիւնները պիտի օգնեն ազատելու էսքրնէի իսլամական կրօնական շահերը և այս քաղաքին մէջ գտնուող մրցկիցներուն և կրօնական շէնքերուն և կալուածներուն յարգանքը։ Նոյնպէս կղզիներու խնդիրը այնպէս պիտի կարգադրեն որ Օսմ. երկիրներուն ամբողջութիւնը և ապահովութիւնը ոչ է կերպով չվտանգուի։

Պոլիս 17 Յունվ. 1913

ԲԱՌՆԱՎԻԶԻՆԻ
ՃԷՐՄԱՆ ԼՕՆԻԹԸԼԸ
Մ. ՊՈՄԲԱՆ
ԿԻՐՍ
ՎԱՆԿԷՆՀԱՅՄ
ԳԱՄԻԼԼՕ ԿԱՌՕՆԻ

*** Լուր կը արուի թէ Բ. Դրան կողմէ Տէրութեանց ծանուցագրին տրուելիք պատասխանը նախ շնորհակալութիւն պիտի յայտնէ Տէրութեանց, որ բարեհաճեցան այսպիսի միջնորդութիւն մը ընել հաշտութիւնը առաջ բերելու համար, բայց պիտի յայտարարուի թէ, դժբախտաբար Բ. Դուռը չկրնար Տէրութեանց պայմանները ընդունիլ քանի մը պատճառներով.— Նախ Էսքրնէի Պուլկար ժողովուրդը համեմատաբար շատ քիչ է։ Յետոյ քաղաքը անձնատուր չէ եղած և միշտ կը դիմադրէ։ Երրորդ՝ իր ռազմագիտական դիրքովը Պոլսոյ բանալին է, խալիֆայութեան քաղաքն է. վերջապէս քաղաքին տրքայրներուն մէջ պահուած խալիֆայութեան շրջիններուն չեն կրնար յանձնուիլ Պուլկարներու օսմ. ոչ է կառավարութեան մը կողմէ։ Դալով կղզիներուն, Բ. Դուռը Անատոլուի ապահովութեան համար անհրաժեշտ կը նկատէ պանդը։

Միայն թէ Բ. Դուռը հետեւեալ կերպով նոր զոհողութիւն մը պէտք է ընէ.— Էսքրնէն՝ Մարիցա և Թունճա գետերուն աւազանները մէջը ըլլալով Թուրքիոյ մնան, իսկ քաղաքին արեւմտեան կողմի ճամանին վրայ Բ. Դուռը պատրաստ է նոր զոհողութիւններ ալ ընելու։

Խոհեմապարտ Բ. Դուռը աւելի դիմադրող ցոյց կուտայ։ Կ'ըսէ թէ Բ. Դրան պատասխանը վճռական մերժում չպիտի ըլլայ։ Կ'ըսէ թէ կարելի պիտի ըլլայ համաձայնութեան եղր մը գտնել, սա մտօք որ Էսքրնէ վիլայէթին վերի կողմէն Թուրքիոյ մաս մը հող պիտի ձգուի, իսկ բուն քաղաքն ալ երկուքի բաժնուելով էկսը պիտի մնայ Պուլկարիոյ, միւս կէսն ալ Թուրքիոյ։

*** Նախընթաց որ ծանուցագիրը Բ. Դրան յանձնուելէ վերջ, ուշ առեն Անգլ. Դեսպանատան Ա. թարգմանը Բ. Դուռ գալով բաւական երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Բէմմիլ փաշայի հետ։ Այս տեսակցութեան մեծ կարեւորութիւն կը տրուի, որովհետեւ թարգմանը բացորոշապէս պարզեր է անգլ. կառավարութեան հայեացքը Թշնամութիւնները չի վերսկսելու համար։

*** Երեկուան «Սապան» կը հրատարակէ Թուրք դիւանագիտի մը յայտարարութիւնները տէրութեանց տուած ծանուցագրին առթիւ։ Ցիշեալ անձը, որ այժմ պատասխանատու պաշտօնի վրայ չգտնուիր, առանց իր անունը յայտնել ուզելու, իր անհատական կարծիքները յայտնած է այդ մասին հետեւեալ ձեւով.— Թուրքիոյ քաղաքականութիւնը ներկայ ազէտին սկզբնաւորութենէն ի վեր այս երրորդ անգամ է որ կը գտնուի նոր մեկնակէտի մը առջեւ, ուր տարպուած է իր ուղղութիւնը նորէն նոր որոշել։ Առաջինն էր Պէրլինոյի Բ. Դրան ներկայացուցած ծանուցագիրը Բուքարէսի բարենորոգմանց մասին։ Երկրորդը՝ Պալքանեան պատերազմին տուած ծանօթ ծանուցագիրն էր, որուն հանդէպ պատերազմը ընտրելէն զատ ուրիշ միջոց չէր մնար Բ. Դրան, քանի որ Պալքանեան պետութիւնները դաշնակցած էին արդէն մեզի դէմ։ Երրորդը Տէրութեանց տուած ներկայ ծանուցագիրն է։ Այժմ մեր քաղաքականութիւնը Պալքանեան պետութիւնները միայն նկատի առնելով պէտք չէ որոշել։ Ստիպած ինքզինքս շատ սամանադակ կողմն է, մեր ուղղութիւնը պէտք է այնուհետեւ որոշուի Եւրոպական ընդհանրական քաղաքականութեան աչքէն։

«Ամէն պարագայի տակ կասկած չկայ որ Տէրութեանց այս ձեռնարկը ցոյց կուտայ թէ Եւրոպան կողմնակցութիւն կ'ընէ մեր թշնամիներուն։ Տէրութեանց այս քայլը հակառակ է չեզոքութեան օրէնքներուն։ Այնու ամենայնիւ ես ասիկա տէրութեանց խաղաղարարութեան կը վերագրեմ, որովհետեւ հայտութեան բանակցութիւնները տակաւին չատ փուլերէ պիտի անցնին, ո՞վ գիտէ թէ այդ բոլորին չուրջ համաձայնութիւնը կարելի պիտի ըլլայ։ Այսօր էսքրնէն տուլք կ'ասեն, վաղը թերեւս մէկ մրիտա կամ 800 միլիոն ֆրանք պատերազմական տուգանք պիտի պահանջեն, ինչպէս որ էկս պաշտօնապէս ծանուցին իրենց թերթերով։ Մենք բնական է պիտի մերժենք վճարել և բանակցութիւնները կրկին պիտի դադրին։ Արդեօք այն ժամանակ ալ Տէրութիւնները դարձեալ պիտի միջամտեն ասյոքան դուժար պատերազ. ուզանք վճարեցէք, եթէ ոչ ձեզի համար ազէկ չըլլար։ Ըսկսով։ Այս ճամբան ելքի մը կը յանգէ՞, մինչեւ բանակցութիւններուն վերջը միշտ հաւաքական ծանուցագրի սպառնալիքի տակ պիտի գանուինք արդեօք։

Պալքանեան ինդիրը ընդարձակուեցաւ. ծանուցագիրը իր բովանդակութեամբ այդ խնդրին գրեթէ Եւրոպական բնոյթ մը կուտայ։ Եթէ այս փոփոխութիւնը միայն դիւանագիտական հիմ ունի, այն ժամանակ պատասխանելը դիւրին է, իսկ հակառակ պարագային, պէտք է խնդրին միւս կողմերը քննել։ Եթէ մեր և թշնամիներուս միջեւ խնդիրը պատերազմի յանգի, Եւրոպական Համաձայնութիւն եւ Երրեակ Զինակցութիւն ինչ ուղղութեամբ պիտի գործեն։ Ասոնք ամենէն աւելի ոչ ոք չգիտցաւ։ Ամենէն առաջ ըսուեցաւ որ մեծ տէրութիւնք հաւաքաբար սպառնալիք պիտի ընեն Թուրքիոյ, որպէսզի էսքրնէն Պուլկարներուն յանձնէ։ Յետոյ ուրիշ ղրոյց մը ելաւ։ Ըսուեցաւ թէ ծանուցագրին բովանդակութեան մասին Եւրոպական Համաձայնութեան և Երրեակ Զինակցութեան միջեւ խնդիր ծագած է։ Մանաւանդ Գերմանիա պնդեր է որ էսքրնէի և կղզիներու մասին զոհողութիւն չպահանջուի։ Բանի կը յայտպէր ծանուցագրին յանձնումը, այս երկրորդ ղրոյցը աւելի հաստատութիւն կը գտնէր։ Բոլոր օսմանցիները իրենց ակնարկը ուղղած էին դէպի Պերլին և Գերմանիոյ բարեկամութիւնն բան մը կ'ակնկալէին։ Մանաւանդ կարդ մը գերման թերթերու այս մասին ըրած հրատարակութիւնները ա՛լ աւելի կը յուսադրէին մեզ և այլեւս օսմ. շրջանակներու մէջ համոզում գոյացաւ որ մեր այս փորձութեան օրերուն մէջ միայն Եւրեակ զինակցութիւնն և մասնաւորապէս Գերմանիայէն օժանդակութիւն պիտի գտնենք։

Վերջապէս սպասուած հաւաքական ծանուցագիրը տրուեցաւ և անոր բովանդակութեան մասին առնուած տեղեկութիւններ վեր ի վայր շրջեցին յիշեալ ղրոյցները և Երրեակ Զինակցութիւնն ու մասնաւորապէս Գերմանիայէն սպասուած այն բաղդը յոյսերը ոչնչացուցին։ Այսօր ՝ն՝մարութիւնը իր բոլոր մերկութիւնը մէջ յայտնուեցաւ։ Մեր դէմը միաձայն և միաբան Եւրոպա մը ելաւ և մեզի մնաց տուաւ որ էսքրնէն Պուլկարներուն ձգենք և կղզիներուն ինդրին լուծումն ալ տէրութիւններուն յանձնենք։

Եւրոպայի Մեծ տէրութեանց «խչատ»ները և մեզի մեծ զոհողութիւն մը առաջարկուելը թէեւ այս առաջարկին ու խրատին «բարեկամական» ըլլալուն մասին տարակոյս ու վարանում կը ներշնչեն մեզ, բայց յիշեալ տէրութիւններ այս տարակոյսին ու վարանումին տեղի չտալու և անկողմնակալ երեւալու համար կը խոստանան մեր իրաւունքներ պաշպանելու համար Պալքանեան դաշնակիցներէն ապահովութիւն ստանալ և այս մասին կարգ մը միջոցներ ձեռք առնել։ Օրինակի համար, յանձնաւոր կ'ըլլան իսլամներուն իրաւունքներուն։ գերեզմաններուն, մզկիթներուն, եկղեցի պահպանութիւնը երաշխաւորութեան տակ առնող միջոցներ տնօրինել։ Միւս կողմէ կը խոստանան կղզիներու խնդրին կարգադրութեան մէջ ալ օսմ. երկիրներու ապահովութիւնը և անդորրութիւնը երաշխաւորող արդիւնք մը ձեռք բերել։ Մեծ տէրութիւնք իրենց հաւաքական ծանուցագրին մէջ յիշեալ առաջարկները բարեկամական կերպով միայն հաղորդելով չեն բաւականանար, այլ ըսկով թէ Թուրքիա վերանգներու պիտի ենթարկուի եթէ այս առաջարկները մերժէ և այս խորհուրդներուն չանայ, Բ. Դրան սպառնալիք կ'ընեն և անոր ուշադրութիւնը կը հրաւիրեն այն ծանր պատասխանատուութեան վրայ, որուն պիտի ենթարկուի Թուրքիա եթէ պատերազմին վերսկսման պարագային Պոլիսը վտանգուի և դիւանագիտական գործողութիւններու Առաջոլուի մէջ ալ տարածուին։ Եթէ հաւաքական ծանուցագրին այս բովանդակութիւնը նկատի առնուի, անմիջապէս կը հասկնուի թէ օսմ. կառավարութիւնը ո՞ր սան ճանկարուտ և դժուարին դիրքի մը մէջ կը գտնուի։ Այսօր չորս տէրութիւններու հետ պատերազմի մէջ եղող Թուրքիոյ դէմ կ'ելնէ Եւրոպա մը, որ համաձայնութիւն գայացուցած է և վճռական լեզուով մը կարգ մը յորդորներ և մինչեւ իսկ բարոյականիզ կ'ընէ։

Թէեւ չենք գիտեր թէ այս կացութեան ասոնք Բ. Դուռը ինչ ընթացք պիտի բռնէ, բայց մնա՞ տարակոյս չունինք որ հաւաքական ծանուցագրին տալիք իր պատասխանին մէջ երկրին այս վիճակը նկատի առնելով բան ամէն լեզու պիտի գործածէ։ Բ. Դուռը ամէն տիպուած է երկու ճամբաներէն մէկը ընտրել, կա՛ պատերազմը վերսկսիլ և այս պարագային չորս թշնամի տէրութիւններուն զան Եւրոպան ալ իր դէմը պիտի ունենայ, քանի որ անիկա իր ծանուցագրին մէջ կը յայտարարէ թէ պատերազմի հակառակ է և բնականաբար պատերազմի վերսկսելուն պէս, այլեւս անոր բարեկամութիւնը մէկդի թողուցեր, նոյն իսկ անոր չեզոքութիւնն ալ խրդրական է և կամ տէրութեանց յորդորներուն համաձայն շարժիլ։ Եթէ այս վերջին ճամբան ընտրուի, անհրաժեշտ պայման է որ դիւանագիտական գործողութիւնները խիստ արագ և վճռական ըլլան։ Շարունակ նկատի առնելու է թէ էսքրնէ տակաւին ո՞րքան առեն կրնայ դիմադրել, որովհետեւ երկար սակարկութիւններու գալու քանալով, եթէ բանակցութիւններ կատարուած պահուն էսքրնէն անձնատուր ըլլայ, Մեծ Տէրութիւնք իրենց բոլոր յանձնառութիւններէն ազատ կ'ըլլան և խիստ մեծ վտանգներու կենթարկուին։ Մենք այլեւս համոզուելու ենք որ հայաբերութիւն կ'ընելու խնդիրը, այս հաւաքական ծանուցագրին տրուելէն ետք, ուղղակի Մեծ Տէրութեանց ձեռքը մնացած է։ Մենք ալ անոր համեմատ չարժելով, զգացումէ աւելի բանականութեան անսալու ենք։

*** «Մապան» կ'ըսէ թէ քաղաքական շրջանակներու մէջ զրոյց կար թէ դաշնակից պետութիւններ Մեծ Տէրութեանց ծանուցագրին յանձնումէն ետք առաջ. դեսպան Մ. ու կիրսի միջոցաւ վերջնագիր տուած են Բ. Դրան, 48 ժամ միջոց սահմանելով։ Արդարեւ ռուս դեսպանը արտաքին գործոց նախարար տորատունեան էֆ.ի բնակարանը գնաց, բայց չի կարծուիր որ այդպիսի վերջնագիր մը յանձնած ըլլայ։ Միայն տեսակցած է սա խնդրոյն վրայ թէ Բ. Դուռը ինչ ընթացք պիտի բռնէ հաշտութիւն կնքելու մասին։

*** «Էֆիմէրիս» կը ծանուցանէ թէ Սուլթանը իրաւէ ըրած ըլլալով որ ազգին բոլոր եղեւեղիներէն և զանազան կուսակցութիւններու պետերէն կազմուած ազգ. արտասովոր մեծ ժողով մը գումարուի և այս գժուարին վայրկեաններուն մէջ անոր կարծիքը ստացուի։ Բ. Դուռը այս իրաւէին համաձայն ուրոյած է այդ ժողովը նիստի հրաւիրել։

*** Նոյն թերթը կ'իմանայ թէ Բ. Դուռը այս մեծ ժողովին կարծիքը առնելէ ետք միայն պիտի տայ իր պատասխանը մեծ տէրութեանց հաւաքական ծանուցագրին։

ԲԱԼԻԿԷՍԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

12 Յունվ. 1912

Ցրանական Բանք	89.37
Օսմանեան Միաց.	86.40
Օսմ. Երկաթուղի	191.7[illegible]
Պանք Օթօման	642.—

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐԻՆ ՈՒՂՂՈՒԱԾ ԱՆՍՏՈՐԱԳԻՐ ՆԱՄԱԿՆԵՐ

ՆԱԶԼԻ ՓԱՇԱՅԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

Պատերազմական նախարար Նազիմ փաշա հետեւեալ յայտարարութիւնը հրատարակած է երէկուան թուրք թերթերուն մէջ։

Այս օրերս կարդ մը անտարակոյս նամակներ կ'ստանամ իբր թէ սա կամ նա քաղաքական կուսակցութեան յարած ըլլամ և կը լսեմ թէ այս զրոյցները գէմ-բարտարար ժողովրդեան մէջ ալ տարածուած են։ Ինչպէս քանի անգամ լրագիրներու մէջ յայտարարեցի, դարձեալ հարկ կը տեսնեմ յայտարարել թէ իմ համոզումով, բարի դիտում ունեցողները երբեք իրենց ինքութիւնը չեն պահեր երբ ո՛և է կարծիք յայտնեն կամ խորհրդածութիւն ընեն։ Ինքնութիւնը ծածկել և վարագոյրին եռեւէն նպատակներ հետապնդելու համար անտարակոյս մեզ իմ զրկելը պաթիւն արժէքը չէնահատելէն առաջ կուգայ և այդ նամակին տիրող բարի դիտում և արժանապատուութիւն չունենալը կ'ապացուցանէ։ Հետեւապէս, այս կարգի նամակներուն պարունակութիւնը ինծի համար բնաւ կարեւորութիւն չի կրնար ունենալ։ Երկրորդ՝ գիտեմ թէ քաղաքական զբաղումները զինուորականութեան էական նպատակին հակառակ են, և որովհետեւ իմ միակ բաղձանքս է մինչեւ կեանքս վերջը անկողմակալութեամբ ծառայել հայրենիքին ու ազգին, մինչեւ հիմա ո՛չ մէկ քաղաքական կուսակցութեան հետ յարաբերութիւն հաստատած չեմ և պաշտօնական պարտականութեան պահանջումէն զատ ուրիշ ոեւէ պարագայի մէջ քաղաքականներուն քաղաքականութեամբ զբաղելէն յառաջ եկած վնասները դասն փորձառութեամբ տեսած և հակցած ըլլալով։ իմ անձնական նախաձեռնութեամբս այս մասին յատուկ օրէնքներ պատրաստուեցան և երբ կ'աշխատիմ այս օրէնքներուն հաւասակ գործող զինուորականները պատժել տալ, ի՞նչպէս կրնամ ես ինքս քաղաքական կուսակցութեան մը հակիլ և ասոր կամ անոր նպատակներուն գործիք ըլլալ։ Ո՛չ զինուորականներուն մէջ իմ հետապնդած նպատակս և ոչ իրենց օրէնքին արամադրութիւնները թոյլատու չեն այս բանին։ Այսպէս քաղաքականութեամբ զբաղիլը ամէն տեսակէտով իմ ապարէշիս հետ անհամաձայն ըլլալուն համար, մասնաւոր և յոռի նպատակի մը այդ ինք եղած այս կարգի զրոյցներուն միանգամ ընդ միշտ վերջ տալու և անբասիրագիր նամակներ զրկելուն առաջքը առնելու դիտումով կս խնդրեմ որ ներկայ յայտարարութիւնս հրատարակէք։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ս. ԾՆՆԴԵԱՆ ՏՕՆԸ

ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔԻՍ ՄԷՋ

Ս. Ծննդեան տօնին առթիւ Ս. Պատրիարքը երէկ առաւօտուն կանուխ նախագահեց Մայր եկեղեցւոյ արարողութեանց և պատարագեց խուռն բազմութեան մը ներկայութեան։ Ն. Սրբազնութիւնը ձայնս գրքէն վերջ խօսեցաւ օրուան տօնին վրայ, բացատրեց թէ՝ ինչո՞ւ Հայ եկեղեցին թէ՛ Աւետիսը և թէ Ս. Ծննդեան տօնը սիսին կը կատարէ, թէ ինչո՞ւ կը սպասուէր մէկու մը՝ որ պիտի կրնար մարգկային հոգ զանգուած մը իրար կապել եղբայրական կապերով։

Սրբազանը ըսաւ թէ հին տուն քրիստոնէական եկեղեցին Ծնունդը և Մկրտութիւնը միասին կը կատարէր, սակայն Լատինները տեսնելով որ միեւնոյն օրը Երուսաղէմի մէջ թէ Բէթղէհէմ և թէ Յորդանան երթալ դժուար կ'ըլլայ, Պապը հրամայած է առանձին կատարել։ Ն. Սրբազնութիւնը յետոյ Քրիստոսի առաքինութեան վրայ խօսելով, խորհրդանշեց անոր աշխարհային կապակցութեան և խաղաղութեան պահպանման համար ըրած վարդապետութիւնը և մաղթեց որ երկրի վրայ խաղաղութիւն տիրելով։ Հայ Ազգն ալ իր տառապանքներուն վերջանալը կը տեսնէ։

Պատարագէն վերջ կատարուեցաւ ջրօրհնէքի արարողութիւնը։ Եկեղեցւոյ աւարտումէն ետք, Ս. Պատրիարքը հրաւիրուեցաւ Թաղ. Խորհրդոյ ատենապետ Մոսիչեան էֆ.ի բնակարանը, ուր տեղան մը տրուեցաւ Ն. Սրբազնութեան։

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Յունուար Պատր. փոխանորդը ընկերակցութեամբ գործակատար Թէքէոեան էֆ.ի երէկ Երուսաղեմական մէջ այցելեց Ս. Պատրիարքին և յանուն տեղապահին շնորհաւորեց Ս. Ծննդեան տօնը, նոյնպէս այցելեցին Պուլկարաց Էքզարքի փոխանորդը և Սարուշ գործակատարը։

*** Ռուսական դեսպանատան Ա. Թարգման Մ. Մէնթէլոթամ երէկ Ս. Ծննդեան առթիւ այցելեց Ս. Պատրիարքին և զանազան տեղեկութիւններ ստացաւ այս առթիւ հայարենակ դատաւորու վիճակի մասին։ Մ. Մէնթէլոթամ կէս ժամուան տեսակցութիւն մը ունեցաւ Ն. Սրբազնութեան հետ։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ ՀԵՌԱԳԻՐԸ ԵՒ ՎԱՐԴԳԵՍԻ ԱՐՁԱԿՈՒՄԸ

«Առաջամարտի» պատասխանատու Տէօրէն Պ. Վարդգէս Ս. Ծննդեան տօնին առթիւ ուաժամպէս ազատ թողուեցաւ։ Ս. Պատրիարքը Շաբաթ կէս օրին Պատերազ. Նախարար Նազիմ փաշային հեռագիր քաշելով, Վարդգէսի ազատ թողուելը խնդրած էր։

ՀԱՆՆԱ ԷՖ. ԴԱՆԱՁԵԱՆԻ ՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՇՈՒՐՋ

Տիգրանակերի քրիստոնեայ հողեւոր պետերը կը հեռագրեն Պատրիարքարան թէ՝ ծանօթ հայ երեւելի Հաննա էֆ.ի ոճրագործներու հետապնդումը չատ դանդաղ կերպով տեղի կ'ունենայ և ջանք կայ խնդիրը մարելու։

Ժողովուրդը դեռ անվստահ և յուզուած վիճակի մէջ կը գտնուի։

Տիգրանակերի շրջանի ապահովութիւնը գոհացուցիչ չէ, և այս առթիւ Պատրիարքարանի ուշադրութիւնը կը հրաւիրուի։

ՆԵՐՔԻՆ

ԲԱՐԻԶի օսմ. դեսպան Բիֆթի փաշա օսմ. կառավարութեան անունով շնորհաւորած է Մ. Բուանքարէն, Հանրապետութեան նախագահն ընտրուելուն առթիւ։

ՍՊԱՏԱԿՈՒՑԻ անդամները երէկ ժողով դումարեցին Պատերազմական նախարար Նազիմ փաշայի նախագահութեան տակ և երկրին զինուորական կացութեան վրայ խորհրդակցութիւններ կատարեցին։

Բ. ՂԱՖԱՊԵՏ ձէմիլ փաշա Սուլթանին ներկայացաւ և յետոյ Փրանս. դեսպանատուն երթալով Մ. Պոմբարի հետ տեսակցեցաւ։

ԱՊՏԻԼ ՀԱՄԻՏ եթէ պիտի չարտօնուի ապատրէն պատիլ քաղաքին մէջ, խիստ հաւանաբար պիտի փոխէ իր բնակավայրը։ Պէյլէրպէյի պալատ, որ իրեն յատկացուած էր, կ'երեւայ թէ չատ խոնաւ է, որուն չի կրնար հանդուրժել Համիտ։ Կ'ըսուի թէ Երզրումի պալատը պիտի յատկացուի իրեն։ Այդ պարագային, ոստիկանութեան և ոստիկան զինուորութեան վարժարանները, որոնք հոն կը գտնուին, ուրիշ տեղ պիտի փոխադրուին։

ՁԱԲԱՂՃԱՏԻ առջեւ ընդհարումներ պատահեցան առջի օր օսմ. յառաջապահներու և Պուլկար հրասախտմբերու միջեւ։ Այս վերջինները չկրնք գօրիէն անդին վտարուեցան։

ՌՈՒՍԻԱ ՍԵՒ ԾՈՎՈՒՆ ՄԷՋ. — Թուրք թերթերը կը ծանուցանեն թէ զ դաշինքները առաջ եկած են անկէ որ Հայկական գաւառներու մէջ գտնուող հայութեան մտաւորական և բարոյական մակարդակը աւելի բարձրացած է զինքը շրջապատող վայրագ վոնմակներու մակարդակէն։

Նշանակելի է որ Տաճկաստանի գլուխը եկած վերջին դժբաղդութիւններէ վերջը Հայ ժողովուրդը որ երկու միլիոն հոգիներէ կը բաղկանայ, օսմանեան կայսրութեան ոչ մահմետական կարեւորագոյն տարրը կը կազմէ։ Հայը, որ յառաջդիմութեան և բարեկարգութեան մէկ տարր մըն է, կարեւոր դեր մը խաղացած և դիրք մը բռնած է։ Իր չինիչ յատկութեան ապացոյցը հոս ձեր աչքին առջեւը կը տեսնէք։ Իզմիրի հայութիւնը գաղթականի զաւակներէ կամ թոռներէ կը բաղկանայ, բայց հիմայ տեսաք որ մեր եկեղեցիով, դպրոցներով և այլ և այլ օգտակար կրթական կամ մարդա իրական հասատատութիւններով, իր աշխատութեամբ և բարոյական ոյժով յաջողած է այս դիրքը շինելու։— Հայ ազգը գործունեայ է, աշխատող է, խելացի և ճարտարամիտ է, հետեւաբար արժանի է լաւագոյն ապագայի։

Պ. Լանդ. Հիւպատոս և Պ. Հրամատար, ֆրանսական միջոցը, գրականութիւնը, գէտութիւնը ֆրանսական լեզուի պէս ներկայանալ, յստակ և հարուստ լեզուի մը օգնութեամբը, ֆրանսական պետական և ազատարար հոգին իրենց ամենէն քաղցր և փրկարար ազդեցութիւնը գործած են մեր մտքերու, մեր բարքերու, մեր սովորութեանց, մեր գրականութեան և մեր հոգին վրայ։

Եւ այսօր մէն մի հայու նայուածքը դարձած է դէպ ի Ֆրանսա, դէպ ի այն մեծ Ազգը որ իր դժբաղդութեանց մէջ անգամ օգնութեան հասած է դժբաղդներու։ Եւ այսօր Ֆրանսա ամէն կուսակցութեան ձգտումներէ դեր ի վեր է, Հասած է իր բարոյական մրուութեան գագաթնակէտը, հասած է իր բարձրագոյն փառային, ներբը զարգացնելով և յատկացնելով մինչ դէպ ի յառաջդիմութեան և լուսաւորութեան իր ամբողջ ազգային ոյժերը և զօրութիւնները, դուրսը առաջին դիրքը գրաւելով Եւրոպայի մէջ, ուր կը նկատուի խաղաղութեան երաշխաւորիչը և պետութեանց հաւասարակշռիչը։

Հայը, ինչպէս արդէն ըսի, հաւատարիմ Օսմ. պետութեան, շատ հեռի է անջատողական ըլլալէ, բայց անժխտելի իրաւունք մը ունի, այն ալ մանաւանդ հայկական գաւառներու մէջ իր մասնաւորական, բարոյական և նիւթական զարգացման, իր գոյութեան դիւաւոր երաշխաւորիչ կենաց, պատոյ և ստացուածքի ապահովութիւն է։ Այս իրաւունքներն են որ կը թախանձէ, կը խնդրէ, կը պահանջէ իր Տէրութենէն, այսինքն օսմ. պետութենէն զոր կը յարգէ, որմէ կը պատկանի։ Դիտէ որ Ֆրանսան ի վաղուց անտի օսմ. Կայսրութեան բարեկամ և դաշնակիցն է և անդրդուելի հաստատմը դոյացուցած է որ Ֆրանսան ալ իր բարեացակամութեան և լուսամիտ զարգացումներուն բերմամբը պիտի բերէ, եթէ պետութեան պետոյց համեմատ յարմար օրէնքներով և ատոնց միանգամ ընդ միշտ երաշխաւորուած գործադրութիւնովը Հայուն ապրելու իրաւունքը ճանչցուի և յարգուի, այդ ալ յօգուտ Օսմ. պետութեան։

Ֆրանսա իր օրինաւոր և մեծ աւանդութեանց հաւատարիմ երթալ պիտի չթերանար իր պարտաւորութեանց մասին, բայց մենք խնդիրս ինչպէս պիտի փոխարինենք. պիտի կրկնենք միայն մեր սիրտերու յատակէն բղխած ձայնով մը մեր բանասուղին սա խօսքը.

«Օրհնեալ որ սիրեն զնէգն Հայասան»։

ՎԵՐՔԻՆ ԺԱՄԻ ԼՈՒՐԵՐ

ՄԵԾ ՆԱՒԱՄԱՐՏ

(ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ)

Պօղճա ատայի և Լէմնոսի մօտերը թշնամի մարտանաւերուն և Օսմ. նաւատորմին միջեւ ժամերով տեւող կռիւն հետեւանքով, երկու կողմէ մէկ քանի ղնասներ առաջ եկած են։ Օսմ. նաւատորմը Չարտանէլէն վերադարձաւ և վիրաւորները Պոլիս փոխադրուեցան։

*** Այս մեծ նաւամարտի մասին երէկ գիշեր առնուած մասնաւոր տեղեկութիւններու նայելով, առջի օր կէս օրին Օսմ. նաւատորմը Զանաք գալէի նեղուցէն դուրս եկած և 60-70 մղոն բացերը գացած ըլլալով, Հելլէն մարտանաւերուն հանդիպած է և երեք ժամ տեւող բուռն նաւամարտին մէջտեղն, երկու կողմի մարտանաւերը վնասուած եւ անձի բաւական կորուստներ եղած են։ «Ավէրօֆ»ի մէջ պատթում մը պատահած է և կը կարծուի թէ Օսմ. մարտանաւերուն կողմէ արձակուած ռումբերը Հելլէն մարտանաւին ռազմանիթի մթերանոցը հրդեհած են։ Երկու կողմի կորուստներուն ճիշտ թիւը յայտնի չէ տակաւին։

*** Կարմիր Մահիկի «Բէշիտ Փաշա անուն» հիւանդարան-նաւը երէկ Զանաք քալէէն Պոլիս դարձ Ոսկեղջիւր մտաւ։

*** Օսմ. Դորձակալութիւնը ուշ ատեն հաղորդեց հետեւեալ հեռագիրը։

ԱՔԻԵՒ, 19 Յունվ. — Պայտնական հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Օսմ. նաւատորմը երէկ Տարտանէլէն դուրս եկած ըլլալով, Թէնէդոսի հարաւային կողմը յարձակում կրեց Հելլէն մարտանաւերէն։ Նաւամարտը տեւեց երկու ժամ։ Օսմ. նաւատորմը Տարտանէլ դարձաւ։

ԱԶԳ. ՄԵԾ ԺՈՂՈՎԻ ՄԸ ԴՈՒՄԱՐՈՒՄԸ

Իտրնէի խնդրին համար Ազգ. մեծ ժողովը գումարելու որոշում տրուած ըլլալով, Բ. Դրան կողմէ երէկ հրաւիրագիրներ զրկուեցան երեւելի անձնաւորութիւններու։

ԱՅՆՈՐՈՁԻ ԴԷՊՔԸ

Քառասուն Պուլկար զինուորներ Այնորոզի Զօղրաֆն վանքը գրաւած ըլլալով, հեղէն զօրաց հրամանատարը հրաւէր ուղղեց յիշեալ զինուորներուն որ վանքէն մեկնին։ Եթէ Պուլկարները չմեկնին, հեղէն զինուորներուն հրաման եղած է զէնք գործածել և բռնի դուրս հանել Պուլկար զինուորները։

ՔԵԱՄԻԼ ՓԱՇԱ ԴԱՐՁԵԱԼ ՀԻՒԱՆԴԱՑԱԾ

Երէկ թէեւ Նախարարաց Խորհուրդ պիտի գումարուէր, բայց Վարչապետ Քեամիլ փաշա պաղառութեան հետեւանքով անհանգիստ ըլլալուն համար երէկ առաւ Բ. Դուռնէն մեկնեցաւ և իր ապարանքը դնաց և այն տեղ զբաղեցաւ պետական կարեւոր գործերով։

*** Անգ. դեսպանատան Ա. Թարգման Բէրէ Բ. Դուռ եկաւ Վարչապետին հետ տեսակցելու համար, բայց Քեամիլ փաշա նոյն պահուն մեկնած ըլլալով Թարգմանը տեսակցեցաւ Ասիլ պէյի հետ։

ՆԵՐՔԻՆ ԳՈՐԾՈՑ ՆԱԽԱՐԱՐԸ ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ ՄՕՏ

Ներքին գործոց Նախարար Բէշիա պէյ երէկ կայս. պալատ գնաց և Սուլթանին ներկայանալով ներքին գործերու մասին ընդարձակ տեղեկութիւններ հաղորդեց։

ԹԷՂԱՆՕԹԻ ՁԱՅՆԵՐ

Երէկ իրիկուն առնուած տեղեկութիւններու նայելով, երեք թշնամի թորփիլանաւեր և չորս փոխադրանաւեր Փիտիլիի ու Քիոսի միջեւ տեսնուած են և թշնամիի ամենաբուռն ձայներ լսուած են։

ԵՒՍՏՐԻԱ ՁՕՐՔ ԿԸ ՂՐԿԷ

Վերջին պահուն կը տեղեկացուի թէ աւստրիական կառավարութիւնը Բրէսլեթէն իր զինուորներէն վեց վաշտ Սերպիոյ սահմանագլուխը ղրկած է։

ԵՐԷԿՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՃԱՎԻՏ ՓԱՇԱ. ԵԱՆԵՆԱՅԻ ՎՐԱՑ ԿԸ ԲԱԼԷ

Վիեննա, 18 Դեկտ. (Սապահ) Վիեննայի թերթերուն ստացած հեռագիրներուն նայելով, Ճավիտ փաշայի հրամանին տակ գտնուած օսմ. բանակը Եանենայի վրայ կը քալէ, այնտեղ գտնուող օսմ. զինուորական ոյժին միանալու համար։

«ՀԱՄԻՏԻԷ»ի ՇՈՒՐՋ

Վիեննա, 18 Յնվ. — «Համիտիէ» յաճ նաւին Շիրայի վրայ կատարած յարձակումը բովանդակ Եւրոպայի մէջ արտասովոր խանդավառութիւնով ողջունուեցաւ։ Տեղային գործերու։ մասնագէտներ կը յայտարարեն թէ օսմ. նաւատորմիկը հելլէականէն գերազանց է և կարեւոր յաղթանակներ պիտի տանի եթէ թշնամութիւնները չարունակուին։

ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ ԱՑՑԱՄԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Վիեննա, 18 Յնվ. — Սուլթանին կողմէ «Մատահի» խմբագրատան եղած կայս. յայտարարութիւնները հեռագրական գործակալութեանց կողմէ այստեղ հաղորդուած ըլլալով, քաղաքական շրջանակներու մէջ մեծ կարեւորութեամբ ընդունուեցաւ։ Թէ մամուլին յայտնած կարծիքները և թէ ընդհ. տպաւորութիւնը չատ նպաստաւոր են։

ՎԵՐՔԻՆ ԺԱՄԻ ԼՈՒՐԵՐ

ՄԵԾ ՆԱՒԱՄԱՐՏ

(ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ)

Պօղճա ատայի և Լէմնոսի մօտերը թշնամի մարտանաւերուն և Օսմ. նաւատորմին միջեւ ժամերով տեւող կռիւն հետեւանքով, երկու կողմէ մէկ քանի ղնասներ առաջ եկած են։ Օսմ. նաւատորմը Չարտանէլէն վերադարձաւ և վիրաւորները Պոլիս փոխադրուեցան։

*** Այս մեծ նաւամարտի մասին երէկ գիշեր առնուած մասնաւոր տեղեկութիւններու նայելով, առջի օր կէս օրին Օսմ. նաւատորմը Զանաք գալէի նեղուցէն դուրս եկած և 60-70 մղոն բացերը գացած ըլլալով, Հելլէն մարտանաւերուն հանդիպած է և երեք ժամ տեւող բուռն նաւամարտին մէջտեղն, երկու կողմի մարտանաւերը վնասուած եւ անձի բաւական կորուստներ եղած են։ «Ավէրօֆ»ի մէջ պատթում մը պատահած է և կը կարծուի թէ Օսմ. մարտանաւերուն կողմէ արձակուած ռումբերը Հելլէն մարտանաւին ռազմանիթի մթերանոցը հրդեհած են։ Երկու կողմի կորուստներուն ճիշտ թիւը յայտնի չէ տակաւին։

*** Կարմիր Մահիկի «Բէշիտ Փաշա անուն» հիւանդարան-նաւը երէկ Զանաք քալէէն Պոլիս դարձ Ոսկեղջիւր մտաւ։

*** Օսմ. Դորձակալութիւնը ուշ ատեն հաղորդեց հետեւեալ հեռագիրը։

ԱՔԻԵՒ, 19 Յունվ. — Պայտնական հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Օսմ. նաւատորմը երէկ Տարտանէլէն դուրս եկած ըլլալով, Թէնէդոսի հարաւային կողմը յարձակում կրեց Հելլէն մարտանաւերէն։ Նաւամարտը տեւեց երկու ժամ։ Օսմ. նաւատորմը Տարտանէլ դարձաւ։

ԱԶԳ. ՄԵԾ ԺՈՂՈՎԻ ՄԸ ԴՈՒՄԱՐՈՒՄԸ

Իտրնէի խնդրին համար Ազգ. մեծ ժողովը գումարելու որոշում տրուած ըլլալով, Բ. Դրան կողմէ երէկ հրաւիրագիրներ զրկուեցան երեւելի անձնաւորութիւններու։

ԱՅՆՈՐՈՁԻ ԴԷՊՔԸ

Քառասուն Պուլկար զինուորներ Այնորոզի Զօղրաֆն վանքը գրաւած ըլլալով, հեղէն զօրաց հրամանատարը հրաւէր ուղղեց յիշեալ զինուորներուն որ վանքէն մեկնին։ Եթէ Պուլկարները չմեկնին, հեղէն զինուորներուն հրաման եղած է զէնք գործածել և բռնի դուրս հանել Պուլկար զինուորները։

ՔԵԱՄԻԼ ՓԱՇԱ ԴԱՐՁԵԱԼ ՀԻՒԱՆԴԱՑԱԾ

Երէկ թէեւ Նախարարաց Խորհուրդ պիտի գումարուէր, բայց Վարչապետ Քեամիլ փաշա պաղառութեան հետեւանքով անհանգիստ ըլլալուն համար երէկ առաւ Բ. Դուռնէն մեկնեցաւ և իր ապարանքը դնաց և այն տեղ զբաղեցաւ պետական կարեւոր գործերով։

*** Անգ. դեսպանատան Ա. Թարգման Բէրէ Բ. Դուռ եկաւ Վարչապետին հետ տեսակցելու համար, բայց Քեամիլ փաշա նոյն պահուն մեկնած ըլլալով Թարգմանը տեսակցեցաւ Ասիլ պէյի հետ։

ՆԵՐՔԻՆ ԳՈՐԾՈՑ ՆԱԽԱՐԱՐԸ ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ ՄՕՏ

Ներքին գործոց Նախարար Բէշիա պէյ երէկ կայս. պալատ գնաց և Սուլթանին ներկայանալով ներքին գործերու մասին ընդարձակ տեղեկութիւններ հաղորդեց։

ԹԷՂԱՆՕԹԻ ՁԱՅՆԵՐ

Երէկ իրիկուն առնուած տեղեկութիւններու նայելով, երեք թշնամի թորփիլանաւեր և չորս փոխադրանաւեր Փիտիլիի ու Քիոսի միջեւ տեսնուած են և թշնամիի ամենաբուռն ձայներ լսուած են։

ԵՒՍՏՐԻԱ ՁՕՐՔ ԿԸ ՂՐԿԷ

Վերջին պահուն կը տեղեկացուի թէ աւստրիական կառավարութիւնը Բրէսլեթէն իր զինուորներէն վեց վաշտ Սերպիոյ սահմանագլուխը ղրկած է։

ՀԱՅ ԱԶԳԸ

ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՅՈՒԱԾ ԻԶՄԻՐԻ ՄԷՋ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՀԻՒՊԱՏՈՍԻՆ ԵՒ ԾՈՎԱԿԱԼԻՆ

ԿԱՐԵՒՈՐ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հետեւեալ դեղեցիկ բանախօսութիւնը Ֆրանսերէն լեզուով խօսած է Գ. Պուլլի էֆ. Իզմիրի Ս. Մեսրոպեան վարժարանին մէջ Ֆրանսական հիւպատոսին և ծովակալ Մ. Վաուի այցելութեան առթիւ.—

Պարոն Ընդհանուր Հիւպատոս,

Պարոն Հրամանատար,

Ձեմ կրնար ծածկել որ շատ երջանիկ եմ այն պատիւին համար որ ինձ տուած են ձեր բարեյօժար այցելութեան առթիւ հաղորդելու ձեզ մեր ազգին յարգական ողջոյները և արտգին շնորհակալութիւնները։

Ապահով եմ իմ ամբողջ ապակիցներս հաւատարիմ թարգմանը ըլլալ ձեզ ըսելով թէ ձեր բարի ներկայութիւնը ոգի աշակերտաց մէջ կը նկատուի նոր վկայութիւն մը հանդէպ մեր ազգին ձեր համակրութեան, որու այսչափ ապացոյցները տուիք։ Ամէնէն դժուար ժամանակներու մէջ Ֆրանսայի որոշ ներկայացուցիչները եղան որոնք մեզ տուին իրենց սիրալիր զգայմանց արտայայտութիւնները։

Աւելի քարձր, աւելի հեռաւոր օրինակներ չվնտռելու և երախտագիտական պարտաւորութիւն մըն ալ կատարած ըլլալու համար, պիտի յիշեմ այն բարեացակամ հոգածութիւնը, այն շահագրգռութիւնը որ ողբացեալ Մ. Տալըմանը ցոյց տուաւ մեր կրթական հաստատութեանց և մեր ազգին մէջ ուսմանց ծաւալման մասին։ Անոր յաջորդեցիք, Պ. Ընդհանուր Հիւպատոս, ոչ միայն յաջորդեցիք, այլ անոր տեղը բռնեցիք, ոչ միայն տեղը բռնեցիք, այլ անոր բարերար կոչումը յաջողութեամբ շարունակեցիք աւելի լայնօրէն և աւելի ազդուօրէն։

Ձեր հայեացքներու լայնութիւնը, ձեր մտածումներու բարձրութիւնը և ձեր ըմբռնումներու ազնուութիւնը, որոնցմով կը յատկանիշուիք, գրաւականներ են որ պիտի շարունակէք մանաւանդ ձեր շնորհալի աջակցութիւնը չդադրիլու մեր կրթական հաստատութեանց բարւոյն համար ամէն անգամ որ պիտի դիմուի ձեր բարեհամբութեան։

Ցեսին ծայր զգածուած ձեր վեհանձն վերաբերումին, կուզանք յայտնելու այս առթիւ ալ մեր երախտագիտութիւնը խոր և անսայթաք։

Մինչեւոն առթիւ կը յայտնենք ձեզ բարեւ Նախագահ Ֆրանսական Միութեան մեր անկեղծ և ջերմ շնորհակալութիւնները երկար տարիներ դպրոցներու նուիրուած չահեկան դաստիարակներու համար։

Կ'զգանք մրմնդամայն յարգանքով խառն բարձրութիւն մը «Փիւրիէն ալ լա Կրավիէր» զրահաւորի վեհանձն և քաջարի Հրամանատարին այս սիրելի այցելութեամբը, հրամանատար մը որ այսչափ բարեմասնութիւններով և ազնուութեամբ կը ներկայացնէ հոսքեղ Ֆրանսայի ծովային ոյժը։ Հանդիսութեանց և յարգանքի այսպէս բազմաթիւ արտայայտութիւնները որոնցմէ չզլխաւորուած են Պ. Հրամանատար Վաուս և իր փայլուն սպայակոյտը, անդրդուելի համոզումը պէտք է ան իրենց որ անկեղծօրէն սիրուած են Իզմիրի մէջ։

Ձեր սիրելի այցելութիւնը պիտի արձանագրուի մեր Ազգին ոսկեգոծ Տուամարին մէջ և աւելի չքնաղ տեղ մը անշջնելի տաւերով այս ազգոյց օրագրու մէջ։

Քանի մը տարիներ առաջ Բէպէք տեղային հանդէսի մը առթիւ Քանատացի օրիորդի մը պարտն տրուած էր ոտանաւորներ արտասանելու։ Ձեռքը բռնած էր անզգիական դրօշակ մը որ դէպի վեր պարզելով կ'ըսէր հետեւեալ խօսքերը. «Փառք և պատիւ քեզ, հզօր դրօշակ, որ օրուան քանը չորս ժամերու մէջ երբէք չես իջներ, և միշտ զմեզ կը պաշտպանես արտաքին և ներքին թշնամիներու դէմ»։

Այս տեսակ զովեստներով օրիորդը անգզիական դրօշակը յատկացնալ տեղը դնելէ յետոյ ձեռք կ'առնէր ֆրանսական դրօշակը զոր պարզելով կ'ըսէր. «Եւ քեզի ինչ ըսեմ, սիրելի դրօշակ, դուն մերն ես»։ Եւ կը համբուրէր օրիորդը այս դրօշակը։

Այո՛, Պարոններ, այս սիրելի դրօշակը միայն ձեզ չէ, ատիճան մ'ալ մերն է, քաղաքակիրթ ազգերունն է, վասն զի կը խորհրդանշէ Իրաւունքը, Արդարութիւնը, Ճշմարտութիւնը և Ազատութիւնը։

Եւ ինչպէս Ֆրանսացիները նոյնպէս և մենք հպարտ և երջանիկ կզգանք ինքզինքնիս տեսնելով մեր յուրերուն մէջ այդ փառաւոր դրօշակին ծածանիլը։

Պարոններ, Հայ ազգը չորրորդ դարէն ի վեր քրիստոնէութիւնը ընդունած և ունեցած է իր գրականութիւնը, դեղարուեստներ և իրեն յատուկ քաղաքակրթութիւն մը, բայց քրիստոնէութեան առաջին պատուարը կամ պատնէշը եղած ըլլալուն համար Արեւելքի մէջ բարբարոսներու ամենէն մեծ յարձակումներու, նուաճումներու և աւերներու առարկան եղած է։ Դիւցազնաբար մաքառեցաւ երկար ատեններ թէեւ, քայց վերջապէս ճնշուեցաւ և կորսնցուց իւրանկախութիւնը։ Ազգեր կան որոնք իրենց անկախութեան հետ կը կորսուին. ազգեր ալ կան որոնք անկախութեան կորուստէն վերջը կը վերապրին, իրենց կենսունակութիւնն ամենէն մեծ ապացոյցները տալով, ինչպէս տուած է Հայը, որ արեւելեան դիմացը դիրք մը բռնած է և լաւագոյն ապագայի մը կը նայի։

Հայը վեց դարերէ ի վեր Օսմանեան պետութեան իշխանութեան տակ անցաւ և տուաւ մինչեւ հիմա իւր հաւատարմութեան և իւր օրինապատութեան անթիւ և անհամար ապացոյցները։

Բայց միայն վերջին երեսուն տարիներու մէջ իր գոյութիւնը երկար մարթրոսութիւն մը եղաւ։ Ձեմ ուզեր զձեզ տրտմեցնել ծանր-ծանրով այս կէտին վրայ։ Միայն պէտք է որքսեմ թէ իր ամէն դժբաղդութիւնները առաջ եկած են անկէ որ Հայկական գաւառներու մէջ գտնուող հայութեան մտաւորական և բարոյական մակարդակը աւելի բարձրացած է զինքը շրջապատող վայրագ վոնմակներու մակարդակէն։

Նշանակելի է որ Տաճկաստանի գլուխը եկած վերջին դժբաղդութիւններէ վերջը Հայ ժողովուրդը որ երկու միլիոն հոգիներէ կը բաղկանայ, օսմանեան կայսրութեան ոչ մահմետական կարեւորագոյն տարրը կը կազմէ։ Հայը, որ յառաջդիմութեան և բարեկարգութեան մէկ տարր մըն է, կարեւոր դեր մը խաղացած և դիրք մը բռնած է։ Իր չինիչ յատկութեան ապացոյցը հոս ձեր աչքին առջեւը կը տեսնէք։ Իզմիրի հայութիւնը գաղթականի զաւակներէ կամ թոռներէ կը բաղկանայ, բայց հիմայ տեսաք որ մեր եկեղեցիով, դպրոցներով և այլ և այլ օգտակար կրթական կամ մարդա իրական հասատատութիւններով, իր աշխատութեամբ և բարոյական ոյժով յաջողած է այս դիրքը շինելու։— Հայ ազգը գործունեայ է, աշխատող է, խելացի և ճարտարամիտ է, հետեւաբար արժանի է լաւագոյն ապագայի։

Պ. Ընդհ. Հիւպատոս և Պ. Հրամատար, ֆրանսական միջոցը, գրականութիւնը, գէտութիւնը ֆրանսական լեզուի պէս ներկայանալ, յստակ և հարուստ լեզուի մը օգնութեամբը, ֆրանսական պետական և ազատարար հոգին իրենց ամենէն քաղցր և փրկարար ազդեցութիւնը գործած են մեր մտքերու, մեր բարքերու, մեր սովորութեանց, մեր գրականութեան և մեր հոգին վրայ։

Եւ այսօր մէն մի հայու նայուածքը դարձած է դէպ ի Ֆրանսա, դէպ ի այն մեծ Ազգը որ իր դժբաղդութեանց մէջ անգամ օգնութեան հասած է դժբաղդներու։ Եւ այսօր Ֆրանսա ամէն կուսակցութեան ձգտումներէ դեր ի վեր է, Հասած է իր բարոյական մրուութեան գագաթնակէտը, հասած է իր բարձրագոյն փառային, ներբը զարգացնելով և յատկացնելով մինչ դէպ ի յառաջդիմութեան և լուսաւորութեան իր ամբողջ ազգային ոյժերը և զօրութիւնները, դուրսը առաջին դիրքը գրաւելով Եւրոպայի մէջ, ուր կը նկատուի խաղաղութեան երաշխաւորիչը և պետութեանց հաւասարակշռիչը։

Հայը, ինչպէս արդէն ըսի, հաւատարիմ Օսմ. պետութեան, շատ հեռի է անջատողական ըլլալէ, բայց անժխտելի իրաւունք մը ունի, այն ալ մանաւանդ հայկական գաւառներու մէջ իր մասնաւորական, բարոյական և նիւթական զարգացման, իր գոյութեան դիւաւոր երաշխաւորիչ կենաց, պատոյ և ստացուածքի ապահովութիւն է։ Այս իրաւունքներն են որ կը թախանձէ, կը խնդրէ, կը պահանջէ իր Տէրութենէն, այսինքն օսմ. պետութենէն զոր կը յարգէ, որմէ կը պատկանի։ Դիտէ որ Ֆրանսան ի վաղուց անտի օսմ. Կայսրութեան բարեկամ և դաշնակիցն է և անդրդուելի հաստատմը դոյացուցած է որ Ֆրանսան ալ իր բարեացակամութեան և լուսամիտ զարգացումներուն բերմամբը պիտի բերէ, եթէ պետութեան պետոյց համեմատ յարմար օրէնքներով և ատոնց միանգամ ընդ միշտ երաշխաւորուած գործադրութիւնովը Հայուն ապրելու իրաւունքը ճանչցուի և յարգուի, այդ ալ յօգուտ Օսմ. պետութեան։

Ֆրանսա իր օրինաւոր և մեծ աւանդութեանց հաւատարիմ երթալ պիտի չթերանար իր պարտաւորութեանց մասին, բայց մենք խնդիրս ինչպէս պիտի փոխարինենք. պիտի կրկնենք միայն մեր սիրտերու յատակէն բղխած ձայնով մը մեր բանասուղին ս

ԴԵՂԱՐԱՆ

ՄԻՀՐԱՆ ԳԱԼՍՏԵԱՐԵԱՆ

Բերա, մեծ փողոց Ագա Ճամիի դիմացի կարգը, թիւ 117

Երկար տարիներէ ի վեր ունեցած փորձառութիւնս լիապէս համոզուած եմ որ Դեղարան մը կրնայ յաջողիլ այն պարագային երբ ուշադրութիւն, ճշտապահութիւն և աշխարհի հանգուցիչ կը տիրեն ամէն գործառնութեանց մէջ, փութացնելու համար հիւանդին անպատճառ։

Կը մաղթեմ որ երբէք չհիւանդանաք, բայց եթէ երբեք պէտք ունենաք ո և է գեղագրի մը պատրաստութեան, հաճեցէք գիտել մեր նոր Դեղարանը, ուր պիտի գտնէք պուրեստին ամենանուրբ պահանջումներու համաձայն դեղերու, խըզճամիտ պատրաստութիւն դեղերուն ամենէն ժամանը։

Անձնապէս ալ համոզուելու համար այս ճշմարտութեան, կը բաւէ անգամ մը միայն ալցելել դեղարան։

Մեր գտաւացի հայ ազգակիցներուն դարմանումի համար մասնագէտ առաջնակարգ բժիշկներու պէտք ունեցողներուն ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի երբ դիմեն մեր դեղարանը։

Փիչ տաճուան մէջ յարգոյ հասարակութեան մօտ գտած ընդունելութիւնէն քաջալերուած, սկսած եմ «Ներոպական» կեղրոններէ ուղղակի բերել տալ դեղերու մթերքը։

Զանխերիական պատուաստի մասնաւոր շարանը 2 անգամ։

Տրամադրելի. վկայական հիւանդապահներ

ԱՐԻԱՆՅ ՀԱՄԱՐ ՄԻԱՅՆ

ԿԱՐԵԼԻՈՐ ԾԱՆՈՒՑԱՒՈՒՄ

ԱՆՈՐ ԱՐ ԿԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ Է ԻՐ ՁԻՍՈՒԹԵԱՆ ԿԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

ԱՆՈՒՆՑ ՀԱՄԱՐ ԱՐԱՒԼԻ ԿԸ ՏՊՈՒԱԳԻՏ ԵՆԿԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆԸ, ԵՒ պարտաւոր եմ ցեղս մը, որ կը բերէ ուրախութիւն և յոյս։ Ես ունիմ հրաշալի զարման որ անոնց համար որոնց իմ դերը բոլորովին քաջալերական է։ Ունակութիւններու հետևանքով կամ անպատասխանատուութեան ազդեցութեան տակ։ Որպէս «ԱՄՐԻՑԱ» դարմանին հնարիչ՝ ես պարտք կը սեպեմ հնարաւորութիւն տալ ամէն մէկ անկարող և ջղային մարդոց փորձել զայն բոլորովին ձրիաբար, և երջանկութիւն անոնց որոնք յուսիայն կը առաջանին։

Իմ դարմանս բարիք մը ըն է ամէնուն, որովհետև ան կը վերականգնէ արտաքուութիւնը և ոյժը, քանզի մանաւանդ պիտանի է հոն՝ ուր պէտք կայ զօրացնելու մասական գործարանները, դարմանելով ամբողջ ազգային սխալները։ Ան կ'ուրախացնէ մեծ յաջողութեամբ հոն ուր անկարողութիւնը կրնայ ուշ է իրեն հետևանք ոգեղէն ընկերներու, միտքի չարաչար գործունեան, թիկնաթոռի, սեռական չարաշահութիւններու, ինչպէս նաև անիծեալ նեղանալի և զէր սովորութիւններու դէմ։ Ան պատճառեն սեռական կարգազրկութիւնները։ Սեռական և ջղային սիրոյնի վրայ ունեցած ազդեցութիւն գործող դէղ, վարութիւններու թոյն կը պատճառի նաև թանձր թէյի կամ տարբի չարաչար ուրախութիւնը, մանաւանդ պատարիները։ Նայն։ Անոնցմէ յոռեներու, որ հոգ թէկ գիտնաւոր կենաց կը ներէ։ բայց լսելու և կը տառապին պատանեկ նեռներ։ իմ դարմանս չուտ վ կատաղ այն օրինակութիւնը, որում որ ձգանն ունեցան քաջ կերպով։

«ԱՄՐԻՑԱ» ն պիտանի է ամէն տարիքի մարդոց համար։

«ԱՄՐԻՑԱ» ն ազդեցիկ է տարբերութեան։

Ան ամէն կուսակցական գործոնան։

ԱՐ ԴՐԿՈՒԻ ՁՐԻԱԲԱՐ

Ներուն, նոր կենդանութիւն մը համար։ Ահն ամենաոյ նշանները, որոնք հրեան ուշադրութիւնն հնանալ քով, տարբերին կ'ունենանան իմ մոր ալլ։ Ներքաին մը դիտուն մէջ, ամենատարբ քուն, տարբերին կը ենթանչ։ Ահ ա Ներքաին մը մէջ բնակ է, կրնայ երկ բնա, կասարիցա։ դասան ըլլալով մէջ ես տիրած դրեն ան դարձանը որ ներքին։ Ամ դարձանի գործարանները դարձու դարձ։ Ամ 1(ամ 30 տարի ասեղ գործարանները պիտի շարք։ Եվ որ իրեն գիտի տրեալ վասան ըլլալ թէ լիներ։ քարանալ դարձ։ Ներքաին դարձ։ Ամ դարձանի գործարանները։ Ամ դարձանի գործարանները։ Ամ դարձանի գործարանները